

for Randers Amts 6te Valgkreds (Neergaard), tror jeg, gjort meget for at indføre Dyravl, og lignende burde ogsaa gøres her. Jeg har ogsaa tilladt mig at pege paa Fiskeriet. Det er jo en Kendsgerning, at de kolde Have ere rige paa Fisk og det paa store og værdifulde Fisk. Denne Erhvervsgren har hidtil været ringe agtet af Beboerne, fordi man havde de store Dyr at jage, der gave mere Udbytte end det almindelige Fiskeri. Og det er jo saadan, at Fisken er en Vare, som det er vanskeligt at opbevare og transportere. Som omtalt af Ordføreren, findes der her i Landet et Marked for Hellefisken, men Afsætningen er gaaet tilbage, fordi man ikke har behandlet Varerne paa rette Maade. Jeg tror ikke, at Hellefynderen eller Laksen, som ogsaa findes i betydelig Mængde deroppe, taaler den stærke Saltning, der maa til, hvis de skulle transporteres paa den sædvanlige Maade. Varen lider for meget derved og har ikke den Værdi, den ellers vilde have ved ordentlig Behandling. Jeg har derfor tilladt mig at pege paa det, som ogsaa Ordføreren har berørt, en Henkogning af Fisken og Foranstaltninger til at forsende den hertil i fersk Tilstand.

Den ærede Ordfører omtalte Etableringen af en Konservesfabrik, netop den samme Tanke, som jeg i Fjor fremsatte, men som der blev set meget skeptisk paa, navnlig fra den daværende højttærede Indenrigsministers Side, som mente, at det var umuligt at etablere noget saadant. Jeg glæder mig nu over, at den ærede Ordfører har sluttet sig dertil. Man behøver jo ikke at tænke paa store, grundmurede Huse som ved Konservesfabrikerne her i København. Man kan nøjes med primitive Indretninger, der kunne indrettes efter Fangstens Størrelse. Man kan gaa meget økonomisk til Værks med Anlæg af en saadan Fabrik, og man vil derved ganske sikkert kunne aabne en Rigdomskilde, som kan være til Gavn baade for Danmark og Grønland, idet man kan give Beboerne Interesse for dette Erhverv og vise dem, hvorledes de skulle bære sig ad for at drive moderne Fiskefangst.

Jeg tillod mig i Fjor at nævne en anden Side af Sagen. Det angik en Post paa den grønlandske Handels Budget, nemlig en kalkulatorisk Indtægt af 1,000 Kr. af den Koncession, som nylig er given en navngiven Mand i København med Ret for ham eller det Selskab, han repræsenterer, til Minedrift i Grønland. Jeg tror

ikke, det er den rette Vej. Hvorfor skal man give en saadan Koncession, og hvad betyder den? Var det ikke muligt, at Staten selv kunde udnytte de Rigdomme, der findes? Der maa jo være et godt Grundlag for en saadan Minedrift, thi ellers vilde et kapitalistisk Selskab sikkert ikke indlade sig derpaa. Naar det har gjort det, er det uden Tvivl, fordi det er sikkert paa et godt Udbytte. Efter min Formening burde Staten udnytte de Rigdomme, der ere der. Jeg kunde meget ønske, at Finansudvalget vilde skaffe os nogle Oplysninger om, hvad denne Koncession betyder. Man faar nemlig ikke at vide, paa hvilke Betingelser, eller med hvor stor Varighed den er given, eller hvilket Omfang den egentlig har, og jeg vil derfor henstille til Finansudvalget at undersøge denne Sag mellem 2den og 3die Behandling. Regeringen har rimeligvis Ret nok til at udstede en saadan Koncession, men Rigsdagen har sagtens ogsaa Ret til at faa nærmere Oplysninger og Lejlighed til at udtale sig derom. Staten burde efter min Formening selv udnytte disse Rigdomme og bruge de Midler, den faar, til Gavn for den grønlandske Befolkning, saavel som naturligvis til Dækning af sine Udgifter.

Vi have jo allerede en Koncession deroppe, nemlig Kryolit- og Mineselskabets. Den har bestaaet i en lang Række Aar, og der findes nogle Oplysninger i Betænkningen om, hvorfor Selskabet mener, at der ikke i Aar vil blive saa stort Udbytte, ikke vil blive afskibet saa megen Kryolit som tidligere, og at derfor den Sum, Statskassen hidtil har oppebaaret derfra, nødvendigvis maa nedsættes. Dette skal jeg ikke opholde mig ved, thi det er ikke Kærnen i Sagen. Jeg gaar ud fra, at dette Selskab har haft en lukrativ Forretning ud af disse Kryolitbrud. Kryolitten findes jo kun yderst faa Steder i Verden, og det vilde vist have været en ganske god Forretning for Staten selv at drive disse Brud. Nu har et privat Selskab imidlertid faaet Koncessionen derpaa, men ikke for bestandig. Koncessionstiden udløber efter visse Aar, saa der er en Mulighed for Staten til til den Tid at komme i Besiddelse af Driften.

Men der opstaar her et andet Spørgsmaal, og det er, om det er rigtigt, at den grønlandske Handel saaledes er Despot og Eneragent i Grønland. Thi man maa dog spørge — og det faar man ikke speciel Oplysning om — faar Staten, hvad der tilkommer den, af Kryolitselskabet? Det